

Голові разової спеціалізованої
вченої ради ДФ 20 051.191
Карпатського національного
університету імені Василя Стефаника
доктору педагогічних наук, професору,
професору кафедри початкової освіти та
освітніх інновацій Цюняк Оксані Петрівні
(76018, м. Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 57)

РЕЦЕНЗІЯ

**доктора педагогічних наук, професора кафедри початкової освіти та
освітніх інновацій Карпатського національного університету імені Василя
Стефаника Замрозович-Шадріної Світлани Романівни
на дисертаційну роботу Оклієвича Назара Орестовича
«Підготовка майбутніх учителів фізичної культури до організації
спортивно-оздоровчої діяльності з елементами футболу в початковій
школі», подану на здобуття ступеня доктора філософії
зі спеціальності 015 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)»
галузі знань 01 Освіта/Педагогіка**

Актуальність теми дисертації. Важливість теми дисертації Оклієвича Назара Орестовича «Підготовка майбутніх учителів фізичної культури до організації спортивно-оздоровчої діяльності з елементами футболу в початковій школі» базується на перетині вимог реформи освіти, незадовільного стану здоров'я дітей молодшого шкільного віку та потенціалу футболу як масового засобу фізичного виховання. Тому сьогодні особливо гостро стоїть проблема професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до організації спортивно-оздоровчої діяльності з елементами футболу в початковій школі. У цьому контексті дисертаційна робота Назара Орестовича Оклієвича є особливо своєчасною, адже у ній не лише з погляду виключно науково-теоретичних пошуків, а й практичних можливостей застосування комплексу освітньо-виховних ресурсів, запропоновано конкретний навчально-методичний інструментарій щодо підвищення рівня професійної готовності майбутніх учителів фізичної культури до організації спортивно-оздоровчої діяльності з елементами футболу в початковій школі.

Отож, актуальність теми, поданої на рецензування дисертації «Підготовка майбутніх учителів фізичної культури до організації спортивно-оздоровчої діяльності з елементами футболу в початковій школі», не викликає сумнівів, оскільки дослідження є своєчасним, соціально затребуваним та відповідає сучасним трендам розвитку освіти.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Актуальність теми дисертації підтверджується й тим, що вона є частиною комплексного дослідження кафедри початкової освіти та освітніх інновацій Педагогічного факультету Карпатського національного університету імені Василя Стефаника: «Професійна підготовка вчителя: соціально-педагогічний контекст» (державний реєстраційний номер: 0117U003281). Тему дисертації затверджено на Вченій раді Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (протокол № 9 від 01 листопада 2022 р.) та уточнено Вченою радою Карпатського національного університету імені Василя Стефаника (протокол № 11 від 28 жовтня 2025 р.).

Найбільш вагомі наукові результати дисертаційної роботи. Дисертантом достатньо глибоко здійснено теоретичний аналіз наявних наукових досліджень з теми. Уточнено сутність базових понять, а саме: «професійна підготовка майбутніх учителів фізичної культури», «фізкультурно-оздоровча діяльність», «спортивно-оздоровча діяльність з елементами футболу», «спортивно-ігрова діяльність у початковій школі», «спортивно-оздоровче освітнє середовище», «здоров'язбережувальна компетентність», «готовність майбутнього вчителя фізичної культури до формування здоров'язбережувальної компетентності учнів», «педагогіка партнерства», «підготовка майбутніх (юних) футболістів у початковій школі» та ін. Важливо, що дисертант вдало структурує ці поняття, презентує їх у вигляді рисунків та структурно-логічних схем.

Н. О. Оклієвичем розроблено модель професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до відповідної діяльності з учнями з урахуванням наявних викликів сучасності, що забезпечує можливість відтворити цілеспрямований процес інтегративної системи формування досліджуваного феномену. Теоретична частина роботи вдало підкріплена експериментальною частиною дослідження, результати якої свідчать про ефективність запропонованої моделі, що в подальшому сприятиме вдосконаленню системи професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури.

Позитивною стороною дисертаційної праці є потужна наукова складова. Зокрема, дисертантом виокремлено компоненти професійної готовності майбутнього вчителя фізичної культури до спортивно-оздоровчої діяльності з використанням елементів футболу в початковій школі: мотиваційно-цільовий компонент включає внутрішню зацікавленість учителя у збереженні та зміцненні здоров'я дітей, усвідомлення значущості фізичної активності, наявність чітких цілей щодо формування здорового способу життя, спрямованість на досягнення важливої мети – залучення учнів до спортивно-ігрової діяльності з елементами футболу; когнітивно-змістовий компонент, який складається із знань майбутнім учителем фізичної культури основ валеології, дитячої фізіології, гігієни рухової активності, педагогіки, методики викладання фізичної культури в початкових класах, психології, зокрема вікових особливостей розвитку молодших школярів, сучасних підходів до організації спортивно-оздоровчої роботи; розуміння змісту й методики роботи з ними в окресленому аспекті;. комунікативно-організаційний компонент складається із умінь майбутнього учителя фізичної культури встановлювати контакт з учнями початкових класів, мотивувати їх до активності, створювати позитивну атмосферу співпраці, переконувати у необхідності фізичної активності дітей і дорослих, налагоджувати взаємодію з батьками і колегами щодо формування здоров'язбережувального (спортивно-оздоровчого) освітнього середовища, вміти організувати команду школярів на засадах толерантності, змагальності й доброзичливості тощо; практико-діяльнісний компонент включає здатність майбутнього педагога застосовувати знання на практиці під час проведення спортивно-оздоровчої активності з елементами футболу: організовувати рухливі ігри, вправи, фізкультхвилинки, проводити заняття з урахуванням безпеки та індивідуальних потреб дітей.

Наукова новизна отриманих результатів полягає у системному розв'язанні проблеми підготовки фахівців фізичного виховання і відображена в таких ключових положеннях: вперше цілісно обґрунтовано теоретико-практичні засади підготовки майбутніх учителів фізичної культури до організації спортивно-оздоровчої діяльності з елементами футболу в початковій школі, узгоджені з вимогами НУШ та сучасними викликами воєнного стану; сконструйовано й теоретично презентовано авторську систему цієї підготовки, що охоплює обґрунтування структури, критеріїв та рівнів готовності студентів, розробку структурно-функціональної моделі та виокремлення комплексу педагогічних умов її ефективного впровадження в освітній процес ЗВО.

Н. О. Оклієвичем також уточнено й розширено понятійно-категоріальний апарат дослідження (зокрема, сутність базових понять щодо спортивно-оздоровчої діяльності з елементами футболу та здоров'язбережувальної компетентності) й конкретизовано систему загальнопедагогічних і спеціальних принципів навчання. Значну увагу у дисертації приділено змістово-процесуальним компонентам, формам і методам фахової підготовки майбутніх учителів фізичної культури через такі напрями, як: дидактично-розвивальний, виховувальний, діагностичний, гігієнічний та інклюзивно-безбар'єрний.

Практичне значення отриманих результатів дослідження є безсумнівним і полягає у спрямованості його висновків на реальне вдосконалення освітнього процесу у вищій школі. Особливу цінність має авторське методичне забезпечення, зокрема розробка та впровадження методичного посібника «Дитячий футбол у початковій школі: інноваційні методики спортивно-оздоровчої діяльності (для вчителя фізичної культури)». Важливо наголосити на інноваційності запропонованого методичного інструментарію для підготовки майбутніх педагогів до реалізації завдань здоров'язбереження у початкових класах засобами спортивно-оздоровчої діяльності з елементами футболу. Дисертантом апробовано такі форми роботи у професійній підготовці майбутніх учителів фізичної культури, як: інтегровані уроки у початкових класах, впровадження відеоуроків, мобільних додатків для розвитку координації, віртуальних тренажерів, проведення міні-турнірів для хлопчиків і дівчаток з дитячого футболу, естафет, туристичних квестів тощо.

Самостійно розроблені дисертантом практичні матеріали, діагностичний інструментарій та методичні рекомендації дозволяють суттєво підвищити якість фахової підготовки майбутніх учителів фізичної культури, забезпечуючи їх дієвим інструментарієм для організації сучасної спортивно-оздоровчої роботи з молодшими школярами.

Дисертаційна робота Н.О. Оклієвича містить нові наукові положення, а обґрунтовані результати у сукупності розв'язують актуальні наукові завдання. Вони можуть бути використані викладачами закладів вищої освіти під час підготовки майбутніх учителів фізичної культури до роботи з учнями початкової школи, в тому числі з особливими освітніми потребами, педагогічними працівниками закладів загальної середньої освіти для створення спортивно-оздоровчого середовища в початковій школі в урочній і позаурочній виховній роботі, а також в системі післядипломної педагогічної освіти

Джерельна база дослідження. У дисертації використано 338 джерел, із них – 84 іноземною мовою, що є позитивним аспектом виконаної праці.

Повнота викладання результатів в опублікованих працях. Результати дисертаційного дослідження пройшли апробацією на різних рівнях, про що засвідчує 18 наукових публікацій Назара Орестовича та його участь у наукових конференціях. Варто звернути увагу на наявність 2 статей у журналах Скопус / Web of Science, 6 статей в журналах категорії Б, а також методичний посібник. Це засвідчує високу публікаційну активність аспіранта.

Опубліковані наукові публікації за змістом відображають результати дослідження.

Робота належним чином апробована, упровадження результатів дослідження здійснено в освітній процес п'яти закладів освіти, що цілком достатньо для дослідження цього рівня.

Відомості про дотримання академічної доброчесності. За результатами перевірки дисертаційної роботи та наукових публікацій ознак академічного плагіату, елементів фабрикацій чи фальсифікації не виявлено. Дисертант коректно посилається на власні наукові праці, дослідження інших авторів, нормативно-правові документи та інші використані джерела. Поршень принципів академічної доброчесності в роботі не встановлено.

Дискусійні положення, рекомендації та зауваження до змісту дисертації.

1. Дисертантом опрацьовано достатній обсяг зарубіжних джерел для аналізу міжнародного досвіду, вважаємо за доцільне висловити побажання щодо глибшого висвітлення саме специфіки професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до спортивно-оздоровчої діяльності в інших країнах.

2. У роботі пропонується цікаве інноваційне методичне забезпечення для студентів. Проте у тексті дисертації недостатньо висвітлено, як саме пропонований матеріал інтегрується з уже наявними освітніми компонентами, щоб уникнути дублювання змісту у професійній підготовці майбутніх учителів.

3. Дисертантом детально обґрунтовано методику навчання елементів футболу молодших школярів і підготовку майбутніх учителів фізичної культури до її реалізації, однак, вважаємо, що варто було б ширше розкрити питання безпеки життєдіяльності та запобігання травматизму під час таких занять, відобразивши це у практичних рекомендаціях для здобувачів вищої

освіти. Окрім того у дослідженні значну увагу приділено технічним аспектам гри у футбол (ведення м'яча, передачі тощо), водночас поза належною увагою залишився потенціал використання спрощених або адаптованих правил футболу, які б більше відповідали саме оздоровчій спрямованій діяльності в початкових класах.

4. У роботі подекуди згадується про інклюзивну освіту. Дисертацію значно підсилило б чітке окреслення специфіки підготовки майбутніх учителів фізичної культури до роботи в інклюзивних класах, адже елементи футболу мають високий потенціал для соціалізації дітей з особливими освітніми потребами.

5. Позитивно оцінюючи розробку та видання авторського методичного посібника «Дитячий футбол у початковій школі: інноваційні методики спортивно-оздоровчої діяльності (для вчителя фізичної культури)», вважаємо за доцільне у подальшій науково-методичній роботі розширити коло адресатів. Зокрема, вбачається перспективним підготовка методичних рекомендацій безпосередньо для викладачів ЗВО, що дозволить ефективніше впроваджувати ігрові технології у процес фахової підготовки майбутніх педагогів, оскільки саме через активну ігрову діяльність у вищій освіті найповніше реалізуються завдання цього дослідження.

Висловлені зауваження і побажання мають рекомендаційний характер і не знижують загальної цінності роботи. Як засвідчує зміст дисертації, поставлені завдання у процесі дослідження були виконані, а його результати широко представлені у відповідних розділах.

Зальний висновок. Дисертаційна робота Оклієвича Назара Орестовича є оригінальною, завершеною науковою працею, характеризується важливими для педагогічної теорії та практики результатами, аргументованими висновками, відображає високий фаховий рівень підготовки здобувача, його сформованість як науковця.

Дисертація «Підготовка майбутніх учителів фізичної культури до організації спортивно-оздоровчої діяльності з елементами футболу в початковій школі» відповідає вимогам наказу Міністерства науки і освіти України за № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» (зі змінами), Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії (Постанова Кабінету

Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44, зі змінами, внесеними Постановами КМУ № 341 від 21.03.2022 р., № 502 від 19.05.2023 р. і № 507 від 03.05.2024 р.), а її автор – Оклієвич Назар Орестович – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями) галузі знань 01 Освіта / Педагогіка.

Рецензент:

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри початкової освіти
та освітніх інновацій Карпатського
національного університету
імені Василя Стефаника

Світлана ЗАМРОЗЕВИЧ-ШАДРІНА